

სენიის ფურცელი

186/2 №270

სურათებიანი დამატება

31

დამატების № 81

კვირა, 5 იანვარი 1903 წ.

გაზეთის № 2032.

შეხვედრა

ელთან ჭარბუქუნასა

(ფრანგულიდან)

დღევანდელი მუშა ლოთი ნიკოლა პრუნე ოცდა თხუთმეტის წლის იყო და ხუთი ქალიშვილი ჰყვანდა, როცა ცოლი მემქნეს ფეხმძიმების დროს ეპიდემიით მოუკვდა.

— დაიღუპა ოჯახი, სწორედ დაიღუპა! ამ წერილფეხობას რა ეშველება, ვინ უპატრონებს?... იახებდნენ მეზობლები.

პთელი სოფელი მოვიდა მიცვალებულის სანახად, რომელსაც, როგორც ამბობდნენ, ათაღის სიციცხლეში პირველად დამშვიდებოდა გაცვრულეზული სახე. ქუეჭიანი საბანი, ზედ რომ ეფარა, მუცელთან ამობურთულიყო; გაშეშებულს პირზე ეშმაკური ღომი უთამაზებდა, თითქო რაში იმასხარა და ახლა ელის, რა მოჰყვება ჩემს მასხარაობასო. ერთადერთ ოთახში ქვაბები ძირს ეყარა; ლოგინის პოლოს მგრები ჩამოშვრიალებდა, მასხობლად მღვარ მავიდაზე ციფე პურისა და საწენის გვერდით სველი საცვლავები ეყარა. კერაზე მომკვლავ ცეცხლის კვლი აღიღოდა. მეზობლის ქალები ლოგინს გარშემოხვეოდნენ, მიცვალებულს აცქერდებოდნენ და თავებს აცანტურებდნენ. ამვე დროს ახალი მოსულენიც ემატებოდნენ, კარებთან ხის ფეხსაცმელებს სტოვებდნენ, ხმის ამოღებულად შინ შემოდიოდნენ, პირჯვარს იწერდნენ, მზრებით პირველი შემოსული მისწი-მოსწევდნენ, რომ კარად დაენახათ მიცვალებული. ისინიც თავებს აცანტურებდნენ და, უფრო თამამად დაეჭირათ თავიო, ერთერთს ქალიშვილს აკოცებდნენ ან ქვაბებს იქით-აქეთ ვადასდგამდნენ. ბავაჯე დაბული ძროხა მიშპილისაგან ბლადა. მიცვალებულის ქმარს ქონის შუაგულს მოეკლათა, თავი მკლავებში ჩაეღო და სტაროდა ან სლუქ-სლუქებდა. სლუქს მაშინდა შესწყვეტდა, როცა სახე-ლოთი ცხვირის მიწმენდა მოურდებოდა. ორს სულ უმცროსს ქალიშვილს არაფერი ესმოდა და მზიარულად ერთმანეთს

დასდევდნენ; იმაზე უფროსები კი თავს ძალს ატანდნენ და სკლიობდნენ მამასვით ეტრნათ, თანაც გულში იციოდნენ, —ე რაოდენა ხალხმა მოიჭრა ჩვენს სახლში თავიო! სულ ავლაზე უფროსი ეული პირქუშად და უკმაყოფილოდ იყო, ბუზლუნება, იქით-აქეთ ეწყვეტებოდა, დებს თავში უფაზუნება და თავის კეჭაში იჭაურობას ალაგებდა, —მგრებს ქვაბებზე ჰყრიდა ერთს კუთხეში.

— რა ეშველებათ ამ საცოდავებს; უღელოდ ხომ დაიღუნენ! — იახობდნენ ისე მეზობლები.



ნათილმბა. ეს სურათი გაღმობაზელია თ. გავარინის მიერ გელათის მონასტერში დატულ სახარების მოზაიკიდან.

აბა სწორედ პრუნეს ცოლი ვერ დაიკვება— ბენდირი ვიყავიო; როცა კვირაობით ქმარი გაღვიძლი შემოვიღოდა სახლში, საცოდავს დედაცას სხეულზე დაულებავი არაფერი

ყოფილია. კვირის განმავლობაში ქვაბი ქირაზე დადიოდა და დღემდე ორ ფრანკ-ნახევარს შოულობდა, მაგრამ, რასაც შოულობდა, ნახევარს დუქანში სტოკებდა. შიშის კოლბა ამ ხალხ-შაბადურ ქვეყანაში სასებითი სწენია ყოველი ტანჯვა-თითქო რაც ეწვალა, ცოტა იყო, ორის დღის განმავლობაში საჭიროა ნება გაუღდა, სწორედ იმ დროს, როცა უფროსი ქალი წამოსწრო და ოჯახში წახმარება შეეძლო.

— ეული შევთქვამეტქვი ვადაღა, არა? — ეყოთებოდნენ მეზობლები ერთმანეთს.

— კიდევ ბედი, რომ ეს ქალი მაინც მოსწრებულნი ჰყავს, ოორემ სულ წყალა წიღებდა!

— ოლონდაც, რომ ბედი! მარჯვე ვოგოა, დედის აჯობებს კიდევ.

— ნიკოლას კალო გაღვწილია! აბა ეული კი არ დე-ჩაგვირება და ნებას არ მისცემს თავის დედასავე აცემინოს თავი...

— იმის ამაზე რა ვეცით, ხელსაც კი შეუბრუნებს, მეტის მეტი აშკარა რამ არის!

— კაცმა რო სთქვას ნიკოლა არც ისე უბედურია. ჰო, მე და ჩემმა დედებმა იმას ისეთი ადამიანი სჭირია, რომ ხელში დაიჭიროს და ნება არ მისცეს თავს გავიღვ ხოლმე.

— ვერც იმას ვეტყვი, ავტელს იყოს: არა, მაგრამ როცა სასმელი თავში გაუჯდება...

— აბა, ჩემო საყოდაყო ეული, ვინმეო ჰქუთი იქნე, ხომ მხედავ, შენს სინაბარს რჩები...

— ოლონდაც!..

— საქმე ბევრი გეჩვენა.

— საყოფზე მეტოც.

— კიდევ კარგი, მოსწრებული ხარ და მუშაობა შეგიძლიან.

მართლაც, ნიკოლას ქალი ეული თამამად და მხნედ შეუღდა მუშაობას. დღის სინათლეს ისიც ახვეებდა ხოლმე, რომ პატარებისათვის ტანთ ჩაეცვა და სველის მწერით პირი გაეფინდა. ერთხანად ბრძანებლობა დაიწყო, სიმკაცრე გამოიჩინა, ყველა ხელში დაიჭირა და დამორჩილა. მთელს სახლს სახე გამოუცვალა. კუბოს სასიკეთად, დასამარხად და ექიმისათვის ფული იყო საჭირო, და იძულებულნი იყვნენ ძროხა გაეყენებინათ. საქონელს ადვილად შეედრებდნენ, რადგან მისი მოვლა და შენახვა აღარ დასჭირდებოდათ. ყვე-
ლიფერი თავის დონეში ჩაღდა. ნიკოლამ, თითქო ინამუსაო, დამარბვის პირველი კვირა რომ მოჰყვა, დუქანში არ შეიხედა. რაც ერთის კვირის განმავლობაში ფული იძლეოდა, უღლებლად სახლში შევირტანა. სოფლის მოძღვარმა რო გაიგო მისი ქცევა, მარაქალა უთხრა. ძროხის ფულით ოჯახი პირველად თითქო ფხზე ღაღაო და ყველას გული გაუკეთდა. საღამოს შინ რომ დაბრუნდა ნიკოლა, წინაღობები წვენი მოხარული დახვდა. საქვა: საქმე კარგად

მიდის და, დღებია მოწყალე, არც შემდეგში გაგვიჭირდება. ეული კმაყოფილი იყო: იმის მიგვირად, რომ სხვის დამორჩილებოდა, ახლა თვითონ ჰყავდა სხვა დამორჩილებული; წინად რომ მუჯღუფუნებს სხვები სცემდნენ, ახლა თვითონ სცემდა სხვებს. ისიც იმ არხის იყო, საქმე გაიხალბოა.

ერთმა თემი ასე განვილო. ეული უკვე დედაკაცს დაეცვა. მარჯვენა წარბის სულ მუდამ შეეკრისავან, სულ უქანასწელი, ორის წლის ხანი ემატებოდა მისს სახეს. დაკონკალი ქული დიდი ხანი გულს უსივებდა. აიღო და ეს ქული უმცროსს დას ჩამოაფხატა თავზე, თვითონ კი ქალაქში ძროხის ფულიდან სამ ფრანკად შავი მატყლის მოქსავილი ქული იყიდა, ვარსდევრ ფრთიანი, — ისეთი ქული შემეფხი ჩემს ხნის ქელსაო, ბავშვი კი არა ვარ ჩაით ვიარო, — დედის მაგივრად მე ვარ ოჯახშიო. იყიდა თუ არა, პირველად კვირას წირავზე წიდა, რომ ყველასათვის გეგენებინა. — ნახვე ქალი, რა ქული მზორავს! თან მამაც წაიყვანა. ნიკოლამ აკვირასაც შეაფრთხილა ეშპას და დუქანს სათოფებ არ გაჰყარებია. მოძღვარმა ახლაც უკუ საქციელი, — პი, ყოჩად, კი ციკ შენა ხარ და ქულიც შენა გზურავს! რადე ხელს ვიღებ, ასე ხომ არ იქნება, სხვა რითიმე უნდა დავიჯღღლო ვო თავიო, სთქვა ნიკოლამ და სახლში სასმელად ერთი ჩაღვ ბურული იყიდა, ისიც ძროხის ფულით. შინ რთე აქლთად ბალღებისათვის და მეზობლისაგან იყიდეს.

მიწა-ვაშლის ამაღების დრო დაღვა. რადგან დედის მსგავრად მომუშავე არავინ იყო, ეულამ მეზობლის გოგო და ქირა ქირათ. აქო და ქირას ვიძლეო, ბრძანებლობის გარდა ერთი ტკბილი სიტყვა არ წამოსცენია პირიდან, თუმცა ხნი იმაზე უმცროსი იყო. მა რა გვერთე, ჩემიანებს კი არა, სხვენსაც შემიძლიან ვუბრძანავო. ეს უბრაღვთსობის გრძობა სიმაყედ და ქედ მაღლობად გადაეცა. უმცროსს დებს დიდად უარესად უჯავრდებოდა და აწიოკებდა: კიი დედის შვიდი იყო და რომელიმე მათგანი სიტყვას შეუბრუნებდა, გაულდავდა ეთქვა — შავი თვალი გაქცა, ან მათან იტირებდა! თითქო ალაობა დამქროდათო, ყველას მუცელში ჩაუღებდნენ. ბრალიანა თუ უბრალოს თავში უტყავებოდა. ყველამ შეგება მშინ იყო ხოლმე კმაყოფილი, — თქვენ, ეი, თავს ნადიო, ხომ იციო თქვენე ლონიერი ვარო... თანაც ნიკოლამ აწვეით სიარულს იწყებდა. ერთს შაბათ საღამოს მამა მთვარი დაბრუნდა შინ და ქალი გაუწყრა. მამამაც, არც აცხელი არც აცხელი, მიამაფა.

ქალი ჩამოცალა, გულომსული.

— პა, ისევ ნუ გეჩვირომე ლმობო გესმის? თუ არ მგეშობია, ყველაფერ ხელში ჩაეიტვიტებ თავში ქვა იხალთ და კი არ გვირან რომ მოგთიბინო!

მთვარილი მამაკ და მანამდე არ მშევა, სანამ ცნით გლი არ იჯერა. მარჯვენს სიხარულსათავრენა შეუღდა და ნიშნის მოგება გულში იძახდნენ, ისეც შენ ჩემ ტანჯვისათვის!.. ლაცა გვეყვ? თუ კუთხეში მოიკენ ხურგ შეგვირდი სხვა რომ ვერა მხერხა რა, წიხლად სილოო დაიწყეო.

— მამამეო, თუ მეორეჯერაც ასე მოქცეულხარ...



გელათის მონასტერი

საღამოს ბავშვები უჯახშოდ დაწვენენ. რამდენიმე დღე მუგაბუტული იყო. ჩემს დებს არ დადიწყდებო, რომ სახლ უფროსი მე ვარო და უფრო სესტებზე იყიდა ვულის ხარს.



იცი, ლუკა პურის შოენა არ გამოიქრდება, — ავღებები და ქალაქში წავალ!

თავის დებს უამბობდა, რომ იცოდეთ, რა ბედნიერი არიან ის გოგონები, ვინც ქალაქში დიდკაცობასთან მოახლოვებულ არიან, — კარგად სქამენ, კარგად სვამენ, საკუთარი ოთახი აქვთ, კვირაობით სეირნობენ და მუსიკასაც ისმენენო. უმცროსები ყურს უვადებდნენ და შეწინააღმდეგებდნენ, — ნეტავი შენ, რომ შეგიძლიან ასეთს ბედს ეწიოვო.

ლორი დაჰკვნი. ფული უჭირდა და რაც ქონი აუვიდა, ნახევარი გაჰყიდეს. ზამთარი იყო თუ კარგად გაიყენეს, ნიკოლა სმის ისევ დაუბრუნდა, მაგრამ, რაც შეიძლებოდა, ერთდობლა უფროს ქალისათვის იცენა. დადგა დიდმარტვი. გამოვლინობა მიწა-ვარა, ფულიცა, რაყი ძირისა გაჰყიდეს, რძე არა

თავის ხის ფესვსაცლებით უხდიდა. ნიკოლა ცემით დალია, დასძინა:

— ახლაც ვერ ისწავლი კეკუს, შე გველის წიწილავი...
ყულის არ უტონია, არც არა უთქვენს-რა. მეორე დღეს სულთა საცვლები და საგარეო ტანისამოსი ბოლნისში გამოჰკრა, თავზე ახალი ქული დაიხურა, ცვირისახაყის ყურშიაც წინა დღით აღებული ფული გამოხატვა და წავიდა.

ბავშვები იმ დღეს პურსა და მიწა ვაშლზე გადავიდნენ, მეზობლებმა რომ მისცეს, ნიკოლა ბინდისს დაბრუნდა. სახლის კარები ყურთაზე ღია დახვდა, კრახზე ცეცხლი ჩამქრალიყო, საწვენი ცარიელი იდგა. ბავშვები გარედ თამაშობდნენ თავისუფლად და უშიშრად. მამის დანახვავს გაეღი-ხვილით მოაბრინეს.

2

— იცი, მამა, ეული წავიდა.

— ამ დღისა წავიდა.

— თავისი ღამაში ქულიც წაიღო.

ნიკოლამ კოპები შეიკრა და წაიბუტებუა:

— აი, ის უნამუსო, ისა!

გაღმასწებელმა ცეცხლი ანთო და წენის ხარშვას შეუდგა: ქვაბი შე მოსდგა, შიგ წყალი ჩაასხა, პურს ჩაჰყარა და მარლილი ჩაურთო. უმცროსი ბავშვები ქვეშ-ქვეშ იცინოდნენ, როცა მამას უყურებდნენ, — საქმლის ყეთების შრა არა აქვსო.

— დასწყველოს ღმერთმა!.. არა, ასე ცხოვრება არ შეიძლება! — იმხდ ნიკოლა.

— მამასახლისს გამოუცხადა, ქალი გამეძევა და სახლში რაც ფული მე მოსდგა, სულ თან გაიყოლო; მერე მოძღვარს ტირილით შესწილიდა თავისი დარდი. ყველგან გამოაცხადეს პრუნეს ქალი დიკარგაო. უმარტონოდ დარჩენილი ბავშვები ზოგი მეზობლებმა აიყვანეს, ზოგი ერთმა ღვთისწინებმა ოჯახში შეიკვლიდა და დანარჩენებიც სხვებმა გაინაწილეს სახლის პატრონმა პრუნეს მოსთხოვა ან სამის თავს ქირა მომეცი, ან და სახლი დამიკლყო. ნიკოლას გულ ხარდა კიდევ: აქ მაინც სამყოფ ფულს ვერ ვშოულობ, ისევ ქარხნებში წავიდა, იქ უფრო მეტს იძლევიანო. აიღო და ოთხი სკამი და სხვ. ხმაკ-ხუბაკი ერთიანად მიჰყიდა-მოჰყიდა.

ბარი მზარზე გადაიღო, ცოლი კაბა ტომარასავით შეჰკრა, შიგ ჩააღება თავისი ტანისამოსი და გზას გაუდგა.

ორა წელიწადი გავიდა, რაც ამი შემდეგ პრუნე არავის უნახავს. ახალ

წელიწადს მამასახლისს წერილი მოუვიდა, ქალაქ ბორლოდან, ნიკოლა ახალწელიწადს ულოცავდა და თავის ქალების ამბავს ეკითხებოდა. მეორე წელიწადს ქალ. ჰაერიდან მოიწერა წერილი. კიდევ ხანი და დრო ვიცი.

ქ. ბასენში ერთი პრუნეს სოფლის გლეხის ბიჭი სალდათად იყო. აქ ერთ დღეს ნიკოლას შემხვდა ნიფთაღურაში, ნორვეგიიდან მოსულ გემიდან ხეტყის მასალას სკლიდა.

— ნიკოლა, შენა ხარ, ვაქო?

— ოჰ, ფრანსუის გაუმარჯოს!

ერთმანეთს ხელი ჩამოართვეს, ნიკოლამ ნაცნობების ამბავი გამოჰკითხა, მეტი ერთმანეთს მხრებზე ხელები დაუტატუნეს და ხმა-მალა სიცილი დაიწყეს.



კუდაანთა ღსქსა. — სურ სოღამოკოსი.

ჰქონდათ და მეზობლები კი უარს ეუბნებოდნენ, ნისიათ ევლარ მოგცემთ რძესაო. მარხვის გატეხას არ მოერიდებოდნენ და რო ჰქონოდათ, ქონსაც კარგად შეატანდნენ პურსა, მაგრამ ისიც აღარევე გაჰყიდეს.

— ეული... შშინა... — შეჭყავლებდა ერთი და.

— თუ გშინა, ხელი ხომ გაქვს, აიღე და სქამე.

ნიკოლას სახლში შოთლის კვირის ნამუშავერის ნახევარი თუ ლა შემოჰქონდა.

— როგორ არა ვრცხვინან, მამა-ჩემო, რითი ვერ მოიშალო ამდენი მამა? რატომ ერთს არ იკითხავ, რა ვქამოთ?

— რა და ეს... ეს! ეს!..

ყოველ სიტყვებზე დამთვრალ გლეხის მუშტი ქალის კბილებსა, ავალღებს და მხრებსა ჰხდებოდა. ეული სამაგვიროს



ას იტყვი, კარგი არ იქნება, ყელი გვიგველოთ?
 — ბაშუსტა!
 — აბა წავიდეთ!
 — რა კარგია ნაწილობა კაცის ნახვა!
 დღე იწურებოდა. ნიკოლოზ სუფთა ტანისამოსი ჩაიკვს
 და დუქანში შევიდნენ. ერთი ბოთლი გამოსცალეს. მერე თან-
 დათან შეტყუნენ სმას. კარგა დაღამდა. საღლითა შეაძინია,
 კაზარმაში წასვლის დრო გადასულია.
 — რატი აბა ვართ, მოდი, ძმურად ქალებშიაც წავიდეთ.
 — არც ამაზე ვაწყენინებ.
 ხელი-ხელ გაყარინი, სიმღერით, ბუნდიერნი, ტვირთის
 დამტყვლი და საღლითი საროსკობისკენ მიდიოდნენ. მიადგ-
 ნენ ერთ სახლს, გვიარეს აივანი, გაიღეს კარი, ჩითის

ფარდა აფარებული. ორივეს ძაღზე ჰქონდათ ღვინო თავში
 გამჯდარი, მდგრამ ცოტათი შინეც შეტყუნით და ერთხან
 მშვენიერად განათებულ და მორთულ დარბაზის ზღურბლ-
 ზე შედგნენ; ჰიანინოს ხმა შესწყდა. პირველად საღლითი
 შევიდა. ერთმა ქალმა ჩახლვილის ხმით წამოიძახა: აჯიბრს
 გაუმარჯოს! სავარძლებსა და ტახტებზე მოლოშლის სი-
 ხით დლობენდის ჰერანგებანი ქალები იყვნენ მზარეთმოს
 წამოწოდონი. ნიკოლოზ შევიდა და თან პირუტყველად იდი-
 მებოდა.

ამ დროს დარბაზის ერთ კუთხიდან ნაცნობმა ხმა ქალი-
 სამ წამოიძახა:
 — აი დასწყველოს!... პაპა-ჩემი....

ბ ვ ი ლ ი ს ი ს ვ ო ს ო ბ ა



Fig. 0. შარტო

ფოსტაში ფულის მიმღებთათვის კარგი იქნება კასრთობების გამართვა, რადგან ხალხს დიდხანს დიდხანთ მოითმინებს უკარგება, მხიბება.



ფოსტით ამანათების გაგზავნის მსურველები ქუჩაში დგანან და უდგანან როდეს უდინსებათ ამანათის წაბარება ფოსტაში.



— კბ პაღლიშე ფოსტით მიიღე?
 — ფოსტით ვი არ მიიღე, ეს შესაშე
 დღე ამ ზატარა ამანათის მიღებას უდგედი-
 და და ქვე უდინებდი.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბაძე